

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/archiwum/121388,Pawel-Sasanka-Mestwo-nadzieja-wiara-i-honor-Relacja-z-walczacego-o-wolnosc-z-Bud.html>
28.02.2026, 15:05

Paweł Sasanka: Męstwo, nadzieja, wiara i honor. Relacja z walczącego o wolność z Budapesztu

Powstanie węgierskie 1956 r. jest w Polsce dobrze znane, a niektóre wątki tego dramatycznego momentu historii Węgier i polsko-węgierskiej solidarności w tych dniach zostały już opisane w dostępnej w Polsce literaturze.

03.11.2020

Demonstracja uliczna w Budapeszcie, 25 X 1956 r.(fot. Wikipedia/CC BY-SA 3.0/Nagy Gyula)

Pośród licznych monografii i innych opracowań historycznych poświęconych wydarzeniom na Węgrzech w 1956 r., w tym także aspektowi polsko-węgierskiemu, uwagę zwraca brak węgierskiej literatury wspomnieniowej – w Polsce praktycznie nieobecnej. Tę niezwykle dotkliwą lukę wypełniają właśnie wydane w 2020 r. przez Instytut Pamięci Narodowej we współpracy z Węgierskim Instytutem Kultury w Warszawie wspomnienia Gergely’ego Pongráta, dowódcy jednego z największych i najdłużej walczących oddziałów powstańczych w Budapeszcie, w rejonie ulicy Üllői i zaułku Corvina. To osobista relacja z dramatycznych walk ulicznych, w których autor był jedną z głównych postaci, w samym centrum wydarzeń.

Wspomnienia z perspektywy ćwierćwiecza

Krótkie wprowadzenie autobiograficzne poprzedza właściwą relację: zapisy dzień po dniu, poczynając od 23 października i pierwszych wieści z Budapesztu, które zastały autora około 80 km na północny wschód od stolicy, gdzie pracował w państwowym gospodarstwie i skąd wyruszył, by przyłączyć się do walki, a skończywszy na ostatnich dniach powstania i ucieczce wraz z grupą powstańców z Węgier po jego upadku.

Nie mamy jednak do czynienia z prowadzonym na bieżąco dziennikiem, rodzajem listu z walczącego Budapesztu, co sugerowałyby szczegółowe zapisy dzienne – mamy do czynienia ze wspomnieniami pisanymi z perspektywy ćwierćwiecza (ich oryginalne wydanie ukazało się w Chicago w 1982 r. i w Budapeszcie w 1989 r.), co nie pozostało bez wpływu na sądy formułowane przez autora. Nie aspirują one do roli zapisu faktów zgodnie z prawdą historyczną, siłą rzeczy są subiektywną, nacechowaną silnymi emocjami relacją człowieka ryzykującego wówczas życie.

► [Czytaj całość na portalu przystanekhistoria.pl](http://czytaj.całość.na.portalu.przystanekhistoria.pl)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Artykuł

Powiązane wiadomości

Dyskusja online o książce Gergelya Pongrátza „Zaułek Corvina 1956” – Warszawa, 24 listopada 2020